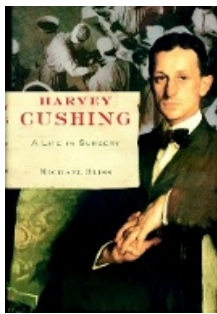

RECENSIONER

Läsbar bok för alla med medicinhistoriskt intresse

Harvey Cushing. A life in surgery.

591 sidor.

Författare: Michael Bliss.

Förlag: Oxford University Press; 2005.

ISBN 0-19-516989-1.

Recensent: Jörgen Nordenström, kirurgiska kliniken, Karolinska Universitetssjukhuset Solna.

Harvey Cushing befann sig i medelpunkten och kom att på ett avgörande sätt bidra till neurokirurgins utveckling i början av 1900-talet. Han var också en av de första kirurgiska företrädarna med internationell ryktbarhet som kom fram med den amerikanska medicinens starka utveckling för 100 år sedan.

Författaren av denna biografi, Michael Bliss, har tidigare skrivit en utmärkt biografi om Osler (»William Osler. A life in medicine«. Oxford University Press; 1999) och har nu utkommit med en kirurgisk motsvarighet: »Harvey Cushing. A life in surgery«. En lyckad och logisk kombination, eftersom Osler var en av Cushings mentorer och Cushing skrev en monumental biografi (2 volymer, 1 400 sidor!) om sin akademiske mentor och andlige fader. Cushing fick Pulitzerpriset 1926 för biografin om Osler.

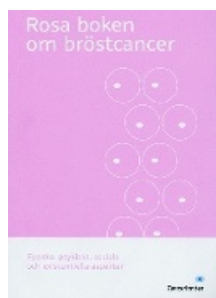
Boken om Cushing är välskriven och beskriver en intressant period i medicinhistorien. Cushing tecknas av Bliss som en komplex natur. Han kunde vara charmerande eller självisk, ytterst krävande mot kolleger och studenter men inknärande gentemot sina patienter. Han beskrivs också socialt som puritan och konservativ men yrkesmässigt som en nytänkare, utan att för den skull vara särskilt innovativ. Han beskrivs ibland som kompromisslös i sitt sökande efter kunskap, och han efterfrågade sällan samtycke vare sig det gällde en operation eller obduktion. Han var inte främmande för att använda sina egna person-

liga tillgångar för att övertyga en präst eller begravningsentreprenör om vikten av en postmortal undersökning.

Biografin täcker hela Cushings levnadsbana, den samtida medicinska utvecklingen i USA och i synnerhet neurokirurgins avknoppning från kirurgin till en egen specialitet. Kanske är de tidiga åren och det avsnitt som behandlar Cushings sociala liv mindre intressanta för en svensk läsekrets. Desto mera intressanta avsnitt är däremot Cushings krigskirurgiska verksamhet på ett franskt militärsjukhus under I:a världskriget och hans strävanden att utveckla neurokirurgin.

En känsloladdad episod under I:a världskriget uppstod då William Oslers ende son Revere, som Cushing sett växa upp, hade ådragit sig livshotande skador på ett slagfält i närheten av den plats där Cushing var verksam. Cushing blev tillkallad och vid midnatt stod fyra av Amerikas mest framstående kirurger (Cushing, George Crile, William Darroch och George Brewer) vid operationsbordet på en militärförläggning i Frankrike för att rädda den 21-årige Reveres liv; en fruktlös kamp som varade hela natten, och Cushing själv fick telegrafera till sin vän Osler om den katastrofala händelsen.

Bliss' biografi kommer sannolikt att framstå som den slutliga och bästa biografin om Cushing och hans gärning. Den är klart läsbar för inte bara neurokirurger och kirurger utan även för läsare med ett medicinhistoriskt intresse.

Komplement till befintliga vårdprogram

Rosa boken om bröstcancer. 208 sidor.

Författare: Yvonne Brandberg, Peter Nygren, redaktörer.

Förlag: Cancerfonden; 2006. ISBN 91-89446-74-7.

Recensent: Nina Cavalli-Björkman, onkolog, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Bröstcancer är en sjukdom som uppmärksammas flitigt i medierna, och utbudet av litteratur reflekterar detta. Vad

kan Cancerfondens »Rosa boken om bröstcancer« tillföra?

Boken är avsedd i första hand för vårdpersonal och skall ses som ett komplement till befintliga vårdprogram. Man förväntar sig därmed finna information som inte täcks av vårdprogrammen och till största delen är det så.

Bokens fokus är psykologi och emotionella aspekter av cancersjukdomen; vårdpersonalens bemötande, hantering av kris och sorg samt familjens roll i upplevelsen. Det finns även kapitel om olika somatiska senreaktioner hos långtidsöverlevande/botade kvinnor samt ett (utmärkt) kapitel av Peter Strang om palliativ behandling av sjukdomen. De senare sticker ut och verkar inte riktigt höra ihop med övriga utan passar kanske bättre i själva vårdprogrammen.

Det finns en del information som inte känns aktuell – t ex diskuteras adjuvanta cytostatikaregimer med tonvikt på kombinationerna CMF och FEC. Taxaner, som idag ges i mycket större utsträckning än CMF, nämns endast överflyktigt.

Bokens stora behållning, anser jag, är två högtintressanta kapitel av Birgitta Wallberg och Yvonne Brandberg/Peter Nygren. Det första handlar om att informera om cancer, ett ämne som det skrivits oerhört mycket om men som oftast är föremål för författarens eget tyckande. Här har man i stället gått igenom den litteratur som finns och sammanfattat de studier som gjorts inom området. Här tas också upp »den internetsökande patienten«, som numera snarast är norm i väntrummet, och vilka särskilda utmaningar denna ställer läkaren inför; informativt och välskrivet.

Det andra kapitlet ställer frågan om huruvida patientens livsstil och psykiska reaktion kan påverka prognosen vid behandling av bröstcancer. Jag läste detta kapitel med häpnad och förtjusning!

Varje dag ställer våra patienter frågor om positivt sinnelag, ginkgo biloba, hajfensolja och Iscador, och trots att det upptar stor del av arbetsdagen att uttala sig om dessa faktorer eventuella påverkan på behandlingen vet vi ytterst litet!

Det visade sig också tydligt när författarna gick igenom litteraturen och fann det vetenskapliga underlaget »svagt till obefintligt«. Här görs trots det en noggrann genomgång av kunskapsläget som mynnar ut i ett förslag om vad man faktiskt kan råda patienterna till.

Delar av denna bok kan vara ett komplement till övrig litteratur, särskilt för vårdpersonal i nära kontakt med de kvinnor (och män, ej att förglömma!) som behandlas för bröstcancer.